మరియు జిద్దహ్‌ల మధ్య ఉన్నంత దూరం ప్రయాణం చేస్తే ఖ'స్ర్ చేసే వారు. ఇవన్నీ 48 మైళ్ళుదూరంలో ఉన్నాయి.[359] (మువ'త్తా మాలిక్)

١٣٥٢ - [٢٠] (ضعيف) (٤٢٦/١)

وَعَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: صَحِبْتُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم ثَمَانِيَةَ عَشَرَ سَفَرًا فَمَا رَأَيْتُهُ تَرَكَ رَكْعَتَيْنِ إِذَا زَاغَتِ الشَّمْسُ قَبْلَ الظُّهْرِ. رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: هَذَا حَدِيْثٌ غَرِيْبٌ

1352. (20) [1/426- బలహీనం]

బరా' (ర) కథనం: నేను ప్రవక్త (స) వెంట 18 రోజుల వరకు ప్రయాణంలో ఉన్నాను. సూర్యుడు వాలిన తర్వాత "జుహ్ర్‌కు ముందు 2 రకా'తులు సున్నతులు చదివేవారు. ఏ నాడూ వదలటం చూడలేదు. (అబూ దావూ'ద్, తిర్మిజి'/ ఏకోల్లేఖనం)

١٣٥٣ - [٢١] (ضعيف) (٤٢٦/١)

وَعَنْ نَافِعٍ قَالَ: إِنَّ عَبْدَ اللهِ بْنِ عُمَرَ كَانَ يَرَى ابْنَهُ عُبَيْدَ اللهِ يَتَنَفَّلُ فِيْ السَّفَرِ فَلَا يُنْكِرُ عَلَيْهِ. رَوَاهُ مَالِكٌ .

1353. (21) [1/426- బలహీనం]

నాఫె' (ర) కథనం: 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ (ర) తన కుమారుడు 'ఉబైదల్లాహ్‌ను ప్రయాణంలో నఫిల్ నమా'జు చదువుతుండగా చూచి వారించే వారు కాదు, వ్యతిరేకించే వారు కాదు. [360] (మాలిక్)

=====

٤٢ - بَابُ الْجُمُعَةِ

42. జుమ'అహ్ అధ్యాయం

ప్రతి ముస్లిమ్ - యుక్త వయస్కుని, బుద్ధీ జ్ఞానం గల వాడి, స్థానికుడి, ఆరోగ్యవంతుని - పై జుమ'అహ్ నమా'జు ఫర్ద్ గా విధించబడింది. దీన్ని గురించి ఖుర్ ఆన్, 'హదీసు'ల్లో ఆదేశించడం జరిగింది. ప్రవక్త (స) ప్రవచనాలు:

1. జుమ'అహ్ నమా'జు ప్రతి ముస్లిమ్‌పై సామూహికంగా విధించబడింది. అయితే సేవకులపై, స్త్రీలపై, పిల్లలపై, వ్యాధి గ్రస్తులపై మినహాయించ బడింది. (అబూ దావూ'ద్)

2. అల్లాహ్‌ను, తీర్పుదినాన్ని విశ్వసించే వ్యక్తిపై జుమ 'అహ్ నమా'జు విధించబడింది. అయితే వ్యాధి గ్రస్తులను, ప్రయాణీ కులను, స్త్రీలను, పిల్లలను, సేవకు లను మినహాయించడం జరిగింది. (దారు ఖుత్నీ)

అకారణంగా జుమ'అహ్ నమాజును వదిలే వ్యక్తి మహా నేరస్తుడు. అదేవిధంగా జుమ'అహ్ నమా'జు వదిలే వ్యక్తి కపటాచారి. ఫర్ద్ నమా'జులకు వర్తించే షరతులే జుమా'హ్ నమా'జుకు కూడా వర్తిస్తాయి. ఇంకా అదనంగా ఈ నాలుగు షరతులు వర్తిస్తాయి: 1. జుమ'అహ్ రోజు ఉండటం, 2. "జుహ్ర్ సమయం ఉండటం, 3. సామూహికంగా ఆచరించటం, 4. నమా'జుకు ముందు ప్రసంగం చేయటం. ఈ షరతులు ఎక్కడ వర్తించినా అక్కడ జుమ'అహ్ తప్పని సరి అవుతుంది. పట్టణం అయినా గ్రామం అయినా సరే.

మొదటి విభాగం اَلْفَصْلُ الْأَوَّلُ

١٣٥٤ - [١] (متفق عليه) (٤٢٧/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "نَحْنُ الآخِرُوْنَ السَّابِقُوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَيْدَ أَنَّهُمْ أُوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا وَأُوْتِيْنَاهُ مِنْ بَعْدِهِمْ. ثُمَّ هَذَا يَوْمُهُمُ الَّذِيْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ يَعْنِيْ يَوْمُ الْجُمُعَةِ. فَاخْتَلَفُوْا فِيْهِ. فَهَدَانَا اللهُ لَهُ وَالنَّاسُ لَنَا فِيْهِ تَبَعٌ الْيَهُوْدُ غَدًا وَالنَّصَارَى بَعْدَ غَدٍ".

وَفِيْ رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ قَالَ: "نَحْنُ الْآخِرُوْنَ الْأَوَّلُوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَنَحْنُ أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بَيْدَ أَنَّهُمْ". وَذَكَرَ نَحْوَهُ إِلَى آخِرِهِ.

1354. (1) [1/427-ఏకీభవితం]

అబూహురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "మేము అందరికంటే చివరవచ్చాము. కాని తీర్పు దినంనాడు అందరికంటే ముందు లేపబడతాము. అయితే గ్రంథప్రజలకు మనకంటే ముందు గ్రంథం ఇవ్వబడింది. మనకు వారి తరువాత ఇవ్వబడింది. ఆ తరువాత ఈ శుక్రవారం వారిపై కూడా విధించబడింది.

---

359) వివరణ-1351: ప్రయాణంలో ఖ'స్ర్ చేయడానికి కనీసం 48 మైళ్ళు ప్రయాణం చేయాలి. అంత కంటే తక్కువ ప్రయాణం చేస్తే ఖ'స్ర్ చేయరాదు. 48 మైళ్ళ దూరం లేదా అంత కంటే ఎక్కువ దూరం ప్రయాణం చేస్తే ఖ'స్ర్ చేయవచ్చును.

ఇబ్నె 'అబ్బాస్(ర) ఇలాఅన్నారు, "ఓ మక్కహ్ ప్రజలారా! 48 మైళ్ళ కంటే తక్కువ దూరంలో ఖ'స్ర్ చేయకండి."

ఇబ్నె 'ఉమర్ మరియు ఇబ్నె 'అబ్బాస్‌లు 48 మైళ్ళ దూరంలో ఖస్ర్ చేసేవారు. రెండు రకా'తులు చదివే వారు. ఉపవాసం ఉండే వారు కాదు. (ఫత్'హుల్ బారీ, బు'ఖారీ)

360) అంటే ప్రయాణంలో నఫిల్, సున్నతులు చదవటం ధర్మ సమ్మతమే. అందువల్ల వారించేవారు కాదు.

అంటే శుక్రవారం ఆరాధించటం ప్రతి గ్రంథవహుల వారిపై విధించబడింది. వారు అందులో భేదాభిప్రాయాలకు గురయ్యారు. అల్లాహ్ మనకు సన్మార్గంపై ఉంచాడు. అందరూ జుమ'అహ్ విషయంలో మన అనుచరులు వెనుక ఉన్నారు. యూదులది శనివారం, క్రైస్తవులది ఆదివారం. (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

ముస్లిమ్ ఉల్లేఖనంలోఇలా ఉంది, ''ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, ''మనం ప్రపంచంలోకి అందరికంటే వెనుక వచ్చాము. కాని తీర్పుదినం నాడు అందరికంటే ముందు ఉంటాం. అందరి కంటే ముందు మనమే స్వర్గంలోకి ప్రవేశిస్తాం. కాని గ్రంథ ప్రజలకు మన కంటే ముందు గ్రంథం లభించింది.

١٣٥٥ - [٢] (صحيح) (٤٢٧/١)

وَفِيْ رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ وَعَنْ حُذَيْفَةَ قَالَا: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِيْ آخِرِ الْحَدِيْثِ: "نَحْنُ الآخِرُوْنَ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا وَالْأَوَّلُوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمَقْضِيِّ لَهُمْ قَبْلَ الْخَلَائِقِ".

1355. (2) [1/427-దృఢం]

మరో ఉల్లేఖనంలో అబూ హురైరహ్ (ర) మరియు హుజై'ఫహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, ''ప్రాపంచిక పరంగా మనం ప్రపంచంలోకి అందరికంటే వెనుక వచ్చాము. కాని తీర్పు దినంనాడు మనం అందరికంటే ముందు ఉంటాం. సృష్టితాలన్నింటి కంటే ముందు మన గురించి తీర్పు ఇవ్వడం జరుగుతుంది.

١٣٥٦ - [٣] (صحيح) (٤٢٧/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ فِيْهِ خُلِقَ آدَمُ وَفِيْهِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ وَفِيْهِ أُخْرِجَ مِنْهَا. وَلَا تَقُوْمُ السَّاعَةُ لَا فِيْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ". رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

1356. (3) [1/427-దృఢం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, ''సూర్యుడు ఉదయించే దినాలన్నింటి కంటే ఉత్తమమైనది జుమ'అహ్. ఈ రోజే ఆదమ్ (అ) సృష్టించబడ్డారు. ఈ రోజే ఆయన్ను స్వర్గంలో ప్రవేశింపజేయటం జరిగింది. ఈ రోజే స్వర్గం నుండి బహిష్కరించటం జరిగింది. ఈ రోజే పునరుత్థానం సంభవిస్తుంది.'' [361] (ముస్లిమ్)

١٣٥٧ - [٤] (متفق عليه) (٤٢٧/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "إِنَّ فِيْ الْجُمُعَةِ لَسَاعَةً لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُّسْلِمٌ يَسْأَلُ اللهَ فِيْهَا خَيْرًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ.

وَزَادَ مُسْلِمٌ: "وَهِيَ سَاعَةٌ خَفِيْفَةٌ".

وَفِيْ رِوَايَةٍ لَّهُمَا قَالَ: "إِنَّ فِيْ الْجُمُعَةِ لَسَاعَةً لَا يُوَافِقُهَا مُسْلِمٌ قَائِمٌ يُصَلِّيْ يَسْأَلُ اللهَ خَيْرًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاه".

1357. (4) [1/427-ఏకీభవితం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, ''జుమ'అహ్ దినంలో ఒక సమయం ఉంది. అందులో ఎవరైనా ముస్లిమ్ దు'ఆ చేస్తే, అల్లాహ్ అతని దు'ఆను స్వీకరిస్తాడు. కోరిన దాన్ని ప్రసాదిస్తాడు. ఆ సమయం చాలా స్వల్పంగా ఉంటుంది.'' (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

మరో ఉల్లేఖనంలోఇలా ఉంది: ''జుమ'అహ్ రోజు ఒక శుభ ఘుడియ ఉంది.

ముస్లిముల్లో, ఎవరికైనా నమా'జు స్థితిలో అది లభిస్తే, కోరిన మేలును అల్లాహ్ ప్రసాదిస్తాడు.''

١٣٥٨ - [٥] (صحيح) (٤٢٨/١)

وَعَنْ أَبِيْ بُرْدَةَ بْنِ أَبِيْ مُوْسَى قَالَ: سَمِعْتُ أَبِيْ يَقُوْلُ: سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُوْلُ فِيْ شَأْنِ سَاعَةِ الْجُمُعَةِ: "هِيَ مَا بَيْنَ أَنْ يَّجْلِسَ الْإِمَامُ إِلَى أَنْ تُقْضَى الصَّلَاةُ". رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

1358. (5) [1/428-దృఢం]

అబూ బుర్దహ్ (ర) కథనం: మా తండ్రి అబూ మూసా (ర) ఇలా అంటూ ఉండగా నేను విన్నాను: ప్రవక్త (స) జుమ'అహ్ గురించి ఇలా ప్రవచిస్తూ ఉండగా విన్నాను. ''దు'ఆ స్వీకరించబడే ఆ శుభఘుడియ ఇమాము ఖుత్బా ఇవ్వడానికి మెంబరుపై ఎక్కినప్పటి నుండి నమా'జు పూర్తయ్యే వరకు ఉంటుంది.'' [362] (ముస్లిమ్)

---

361) వివరణ-1356: జుమ'అహ్ రోజు అన్నిటి కంటే ఉత్తమ మైన రోజు. ఎందుకంటే ఈ రోజే ఆదమ్ (అ) సృష్టించ బడ్డారు. ఈ రోజే స్వర్గంలో ప్రవేశింపజేయ బడ్డారు. ఈ రోజే పునరుత్థానం సంభవిస్తుంది.

362) వివరణ-1358: అంటే ఖుత్బా ప్రారంభం నుండి నమా'జు ముగిసే వరకు ఆ శుభ ఘుడియ ఉంటుంది. ధార్మిక పండితులు ఈ శుభ ఘుడియ గురించి 35 అభిప్రాయాలు పేర్కొ న్నారు: 1. జుమా'హ్ రోజు ఉదయం ముఅ'జ్జి'న్ అజా'న్ ఇచ్చి నపుడు, 2. ఉషోదయ కాలం ప్రారంభం నుండి సూర్యాస్త మయం వరకు, 3. 'అస్ర్' సమయం నుండి సూర్యాస్తమయం

عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ قَالَ: خَرَجْتُ إِلَى الطُّوْرِ فَلَقِيْتُ كَعْبَ الْأَحْبَارِ فَجَلَسْتُ مَعَهُ فَحَدَّثَنِيْ عَنِ التَّوْرَاةِ. وَحَدَّثْتُهُ عَنْ رَسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم. فَكَانَ فِيْمَا حَدَّثْتُهُ أَنْ قُلْتُ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ. فِيْهِ خُلِقَ آدَمُ وَفِيْهِ أُهْبِطَ وَفِيْهِ تِيْبَ عَلَيْهِ وَفِيْهِ مَاتَ وَفِيْهِ تَقُوْمُ السَّاعَةُ. وَمَا مِّنْ دَابَّةٍ إِلَّاوَ هِيَ مُسِيْخَةٌ يَّوْمَ الْجُمُعَةِ. مِنْ حِيْنَ تُصْبِحُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ شَفَقًا مِّنَ السَّاعَةِ إِلَّا الْجِنُّ وَالْإِنْسُ وَفِيْهَا سَاعَةٌ لَا يُصَادِفُهَا عَبْدٌ مُّسْلِمٌ وَهُوَ يُصَلِّيْ يَسْأَلُ اللهَ شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهَا. قَالَ كَعْبٌ: ذَلِكَ فِيْ كُلِّ سَنَةٍ يَوْمٌ. فَقُلْتُ: بَلْ فِيْ كُلِّ جُمُعَةٍ. قَالَ فَقَرَأَ كَعْبٌ التَّوْرَاةَ. فَقَالَ: صَدَقَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم. قَالَ أَبُوْ هُرَيْرَةَ: لَقِيْتُ عَبْدَاللهِ بْنِ سَلَامٍ فَحَدَّثْتُهُ بِمَجْلِسِيْ مَعَ كَعْبٍ وَمَا حَدَّثْتُهُ فِيْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ. فَقُلْتُ لَهُ: قَالَ كَعْبٌ: ذَلِكَ كُلِّ سَنَةٍ يَوْمٌ؟ قَالَ عَبْدُ اللهِ بْنِ سَلَامٍ:كَذَبَ كَعْبٌ. فَقُلْتُ لَهُ: ثُمَّ قَرَأَ كَعْبٌ التَّوْرَاةَ. فَقَالَ: بَلْ هِيَ فِيْ كُلِّ جُمُعَةٍ. فَقَالَ عَبْدُ اللهِ بْنُ سَلَامٍ: صَدَقَ كَعْبٌ. ثُمَّ قَالَ عَبْدُاللهِ بْنِ سَلَامٍ: قَدْ عَلِمْتُ أَيَةَ سَاعَةٍ هِيَ. قَالَ أَبُوْ هُرَيْرَةَ فَقُلْتُ لَهُ: فَأَخْبَرَنِيْ بِهَا. فَقَالَ عَبْدُاللهِ بْنُ سَلَامٍ: هِيَ آخِرُ سَاعَةٍ فِيْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ. قَالَ أَبُوْ هُرَيْرَةَ: فَقُلْتُ: وَكَيْفَ تَكُوْنُ آخِرُ سَاعَةٍ فِيْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَقَدْ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "لَا يُصَادِفُهَا عَبْدٌ مُّسْلِمٌ وَهُوَ يُصَلِّيْ وَتِلْكَ السَّاعة لَا يُصَلِّىْ فِيْهَا؟ "فَقَالَ عَبْدُاللهِ بْنِ سَلَامٍ: أَلَمْ يَقُلْ رَّسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَنْ جَلَسَ مَجْلِسًا يَّنْتَظِرُ الصَّلَاةَ فَهُوَ فِيْ صَلَاةٍ حَتَّى يُصَلِّيَ؟" قَالَ أَبُوْ هُرَيْرَةَ: فَقُلْتُ: بَلَى. قَالَ: فَهُوَ ذَالِكَ. رَوَاهُ مَالِكٌ وَأَبُوْ دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ وَرَوَى أَحْمَدُ إِلَى قَوْلِهِ: صَدَقَ كَعْبٌ .

1359. (6) [1/428-దృఢం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: నేను 'తూర్ కొండపైకి వెళ్ళి నపుడు క'అబ్ అ'హ్బార్‌ను కలిశాను. నేను అతని వద్ద కూర్చున్నాను. అతను నాకు తౌరాతు విషయాలను వినిపించ సాగారు, నేనతనికి ప్రవక్త (స) యొక్క 'హదీసు'లను వినిపించసాగాను. వాటిలోఒక 'హదీసు' ఇలా ఉంది, ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "సూర్యుడు ఉదయించే దినాలలో అన్నిటి కంటే ఉత్తమమైనది జుమ'అహ్ రోజు. ఈ రోజే ఆదమ్ (అ) సృష్టించబడ్డారు. ఈ నాడే అతన్ని స్వర్గంనుండి భూమిపైకి దించటం జరిగింది, ఈ నాడే అతని పశ్చాత్తాపం అంగీక రించబడింది. ఈనాడే అతను మర ణించారు. ఈరోజే పునరుత్థానం సంభవిస్తుంది. ప్రతిప్రాణి జుమ'అహ్ రోజు సూర్యోదయం అయ్యేవరకు చెవియొగ్గి ఎక్కడ

రెండవ విభాగం الفصل الثاني

١٣٥٩ - [٦] (صحيح) (١/٤٢٨)

వరకు, 4. ఇమాము మెంబరుపై దిగి నమా'జు కోసం తక్‌బీరె త'హ్రీమ పలికే వరకు, 5. సూర్యో దయం తరువాత, 6. సూర్యుడు ఉదయించినపుడు, 7. జుమ'అహ్ రోజు చివరి భాగం, 8. సూర్యుడి నీడ వచ్చే వరకు, 9. సూర్యుడు వాలిన తర్వాత నుండి ఒక గజం నీడ వచ్చే వరకు, 10. సూర్యుడు వాలిన తర్వాత జానెడు నీడ నుండి ఒక గజం వరకు, 11. సూర్యుడు నడి నెత్తిన ఉన్నప్పుడు, 12. ముఅ'జ్జి'న్ అజా'న్ ఇచ్చినపుడు, 13. సూర్యుడు వాలిన తర్వాత నుండి జుమా'హ్ నమా'జులో ప్రవేశించే వరకు, 14. సూర్యుడు వాలిన తర్వాత నుండి ఇమాము నమా'జు ముగించే వరకు, 15. సూర్యుడు వాలిన తర్వాత నుండి సూర్యాస్తమయం వరకు, 16. ఇమాము ఖుత్బా కోసం మెంబరుపై ఎక్కినప్పటి నుండి నమా'జు ప్రారంభం అయ్యే వరకు, 17. నమా'జు చదివించి ఇమాము బయటకు వచ్చే వరకు, 18. ఇమాము మెంబరుపై ఎక్కి ప్రసంగం ముగించే వరకు, 19. అజా'న్ నుండి నమా'జు ఆచరించే వరకు, 20. ఇమాము మెంబరుపై కూర్చున్నప్పటి నుండి నమా'జు ముగిసే వరకు, 21. వ్యాపారం హరాం సమయం నుండి హలాల్ అయ్యే వరకు, 22. అజా'న్ సమయంలో, 23. ఖుత్బా ప్రారంభించి ముగించే వరకు, 24. ఇమాము మెంబరుపై ఎక్కి ఖుత్బా ప్రారంభించే వరకు, 25. రెండు ఖుత్బాల మధ్య కూర్చునే టప్పుడు, 26. ఇమాము మెంబరు నుండి దిగి నప్పుడు, 27. తక్‌బీరె త'హ్రీము నుండి ఇమాము నిలబడే వరకు, 28. తక్‌బీరె తహ్రీమ్ నుండి నమా'జు ముగిసే వరకు, 29. నమా'జు ముగిసే వరకు, 30. 'అ'స్ర్ సమయం నుండి సూర్యాస్తయం వరకు, 31. 'అ'స్ర్ నమా'జు మధ్యలో, 32. 'అ'స్ర్ నమా'జు తర్వాత నుండి 'అస్ర్' చివరి సమయం వరకు, 33. 'అ'స్ర్ నమా'జు తర్వాత నుండి ముత్లఖన్, 34. 'అ'స్ర్ నమా'జు తర్వాత నుండి చివరి సమయం వరకు, 35. సూర్యుడు అస్తమించేటప్పుడు.

ఇందులో పండితుల మధ్య అభిప్రాయ భేదాలు ఉన్నాయి. షబె ఖదర్‌లా దీన్నికూడా దాచి ఉంచడం జరిగింది. అందువల్ల ఆసక్తి గలవారు దీన్ని పొందటానికి ఈ సమయాల్లో కృషిచేయాలి.

పునరుత్థానం సంభవిస్తుందో అని భయంతో వేచి ఉంటారు. అయితే జిన్నులు మరియు మానవులు తప్ప. ఇంకా ఈ జుమ'అహ్ దినంలో ఒక శుభఘడియ ఉంది. ఏ ముస్లిమ్‌కైనా నమా'జు స్థితిలో లభించి, అల్లాహ్‌ను ప్రార్థిస్తే, అల్లాహ్ తప్పకుండా అతని కోరి కను స్వీకరించి కోరింది ప్రసాదిస్తాడు,' అని అన్నాను. అదివిని క'అబ్'అ'హ్‌బార్ శుభఘడియ ప్రతిశుక్రవారం వస్తుందా?' అని అన్నాడు. అప్పుడు క'అబ్ అ'హ్‌బార్ తౌరాతు చదివి ప్రవక్త (స) సత్యం పలికారు, అంటే ప్రతి వారం జుమ'అహ్ రోజు వస్తుందని' అన్నారు.

ఆ తరువాత నేను 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ సలామ్‌ను కలిశాను. జుమ'అహ్ లోని శుభఘడియ గురించి నాకూ క'అబ్ అ'హ్‌బార్‌కూ మధ్య జరిగిన చర్చను గురించి ప్రస్తావించాను. ఇంకా ఇది సంవత్సరంలో ఒకసారి ఉంటుందని క'అబ్ అ'హ్‌బార్ అన్నారు' అని అన్నాను. అది విని అబ్దుల్లాహ్ బిన్ సలామ్ కఅబ్ అ'హ్‌బార్ తప్పు పలికారు' అని అన్నారు.

ఆ తరువాత నేను 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ సలామ్‌తో క'అబ్, తౌరాతు చదివి ఆ శుభఘడియ ప్రతివారం జుమ'అహ్ రోజు వస్తుందని తెలిపారు' అని చెప్పాను. అది విని 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ సలామ్, క'అబ్ సత్యం పలికాడు' అని అన్నారు. ఆ తరువాత 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ సలామ్ ఈ శుభఘడియ ఎప్పుడు వస్తుందో నాకు తెలుసు' అని అన్నారు. అప్పుడు నేను 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ సలామ్‌తో ఆ శుభఘడియను గురించి నాకు తెలియజెయ్యండి, పిసినారితనం చూపకండి' అని అన్నాను. అప్పుడు 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ సలామ్, 'ఆ శుభ ఘడియ జుమ'అహ్ రోజు చివరి భాగంలో ఉంది' అని అన్నారు. దానికి నేను అతనితో ఈ శుభఘడియ జుమ 'అహ్ రోజు చివరి భాగంలోఎలా ఉంటుంది. ప్రవక్త (స) ఒక ముస్లిమ్ నమా'జు స్థితిలో ఉండాలి' అని అన్నారు. ఈ చివరి భాగంలో నమా'జు చదవడం నిషిద్ధం' అని అన్నాను. దానికి 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ సలామ్, 'ప్రవక్త (స) నమా'జుకు వేచి ఉన్నవ్యక్తి నమా'జులో ఉన్నట్టు అని అనలేదా? అంటే నమా'జు గురించి ఎదురు చూడటం నమా'జులో ఉన్నట్టే కదా?' అని అన్నారు. దానికి నేను 'అవును ప్రవక్త(స) ఇలా ప్రవచించారు' అని అన్నాను. దానికి 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ సలామ్ నమా'జులో ఉండటం అంటే నమా'జుకు వేచి ఉండటం అని అర్థం' అని అన్నారు. (మాలిక్, అబూ దావూ'ద్, తిర్మిజి', నసాయి', అ'హ్మద్)

١٣٦٠ - [٧] (صحيح) (٤٢٩/١)

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "اِلْتَمِسُوْا السَّاعَةَ الَّتِيْ تُرْجَى فِيْ وَيَوْمِ الْجُمُعَةِ بَعْدَ الْعَصْرِ إِلَى غَيْبُوبَةِ الشَّمْسِ". رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ .

1360. (7) [1/429-దృఢం]

అనస్(ర) కథనం: ప్రవక్త(స) ప్రవచనం,''దు'ఆస్వీకార యోగ్యం పొందే శుభ ఘడియను అన్వేషిం చండి. ఆ శుభ ఘడియ జుమ'అహ్ రోజు 'అ'స్ర్ తరువాత నుండి సూర్యాస్త మయం వరకు ఉంటుంది.'' (తిర్మిజి')

١٣٦١ - [٨] (صحيح) (٤٢٩/١)

وَعَنْ أَوْسِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِيْهِ خُلِقَ آدَمُ وَفِيْهِ قُبِضَ وَفِيْهِ النَّفْخَةُ فَأَكْثِرُوْا عَلَيَّ مِنَ الصَّلَاةِ فِيْهِ فَإِنَّ صَلَاتِكُمْ مَعْرُوْضَةٌ عَلَيَّ". فَقَالُوْا: يَا رَسُوْلَ اللهِ وَكَيْفَ تُعْرَضُ صَلَاتُنَا عَلَيْكَ وَقَدْ أَرِمْتَ؟ قَالَ: يَقُوْلُوْنَ: بَلِيْتَ قَالَ: "إِنَّ اللهَ حَرَّمَ عَلَى الْأَرْضِ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ". رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ وَابْنُ مَاجَهُ وَالدَّارِمِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ فِيْ الدَّعْوَاتِ الْكَبِيْرِ.

1361. (8) [1/429-దృఢం]

ఔస్ బిన్ ఔస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స), "మీ దినాల్లో అన్నిటి కంటే ఉత్తమమైనది జుమ'అహ్ దినం. జుమ'అహ్ రోజే ఆదమ్ (అ) జన్మించారు. ఈ దినం నాడే, ఆదమ్ (అ) మరణించారు, ఈ దినం నాడే, పునరుత్థానం సంభవిస్తుంది. అందువల్ల ఈ దినం నాడు మీరు నాపై అత్యధికంగా దరూద్ పంపండి. మీ దరూద్ నాకు అందజేయబడుతుంది' అని అన్నారు. దానికి ప్రజలు మేము పంపిన దరూద్ తమకు ఎలా అందుతాయి, అప్పటికి తమరు మరణించి ఉంటారు కదా, తమరి శరీరం క్రుళ్ళి క్రుశించి ఉంటుంది కదా?' అని విన్నవించుకున్నారు. దానికి ప్రవక్త (స) అల్లాహ్ ప్రవక్తల శరీరాలను భూమిపై నిషేధించాడు' అని సమాధానం ఇచ్చారు.[363] (అబూ దావూ'ద్, నసాయి', ఇబ్నె మాజహ్, దార్మి, బైహఖీ-ద'అవాతిల్ కబీర్)

---

363) వివరణ-1361: ఈ 'హదీసు' ద్వారా జుమ'అహ్ రోజు విశేషం నిరూపించబడింది. జుమ'అహ్ రోజు అత్యధికంగా

١٣٦٢ - [٩] (لم تتم دراسته) (٤٣٠/١)

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "اَلْيَوْمُ الْمَوْعُوْدُ يَوْمُ الْقِيَامَةِ. وَالْيَوْمُ الْمَشْهُوْدُ يَوْمُ عَرَفَةَ. وَالشَّاهِدُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ. وَمَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ وَلَا غَرَبَتْ عَلَى يَوْمٍ أَفْضَلَ مِنْهُ فِيْهِ سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُّؤْمِنٌ يَدْعُوْ اللهَ بِخَيْرٍ إِلَّا اسْتَجَابَ اللهُ لَهُ. وَلَا يَسْتَعِيْذُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا أَعَاذَهُ مِنْهُ". رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: هَذَا حَدِيْثٌ غَرِيْبٌ لَا يُعْرَفُ إِلَّا مِنْ حَدِيْثِ مُوْسَى بْنِ عُبَيْدَةَ وَهُوَ يُضَعَّفُ.

1362. (9) [1/430-అపరిశోధితం]

అబూహురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "మౌ'ఊద్ దినం అంటే తీర్పుదినం అని అర్థం. మష్'హూద్ దినం అంటే 'అరఫహ్' రోజు అంటే 'జుల్'హిజ్జ'హ్ 9వ తేదీ. షాహిద్ అంటే జుమ'అహ్ రోజు. జుమ'అహ్ కన్నా ఉత్తమ మైన దినం లేదు. ఈ జుమ'అహ్ రోజు ఒక శుభ ఘుడియ ఉంది. ఇది లభించిన ముస్లిమ్ అల్లాహ్‌ను ఉత్తమ వస్తువు అర్థిస్తే, అల్లాహ్ తప్పకుండా ప్రసా దిస్తాడు. దేన్నుండైనా శరణు కోరితే దాన్నుండి శరణు ప్రసాదిస్తాడు."[364] (అ'హ్మద్, తిర్మిజి')

అయితే ఇది మాకు కేవలం మూసా బిన్ 'ఉబైదీ ద్వారా లభించింది. అతడు బలహీనమైన ఉల్లేఖన కర్త. ('దయీఫ్')

మూడవ విభాగం اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ

١٣٦٣ - [١٠] (حسن) (٤٣٠/١)

عَنْ أَبِي لُبَابَةَ بْنِ عَبْدِ الْمُنْذِرِ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: "إِنَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَيِّدُ الْأَيَّامِ وَأَعْظَمُهَا عِنْدَ اللهِ وَهُوَ أَعْظَمُ عِنْدَ اللهِ مِنْ يَوْمِ الْأَضْحى وَيَوْمِ الْفِطْرِ فِيْهِ خَمْسُ خَلَالٍ: خَلَقَ اللهُ فِيْهِ آدَمَ وَأَهْبَطَ اللهُ فِيْهِ آدَمَ إِلَى الْأَرْضِ وَفِيْهِ تَوَفَّي اللهُ آدَمَ وَفِيْهِ سَاعَةٌ لَا يَسْأَلُ الْعَبْدُ فِيْهَا شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ مَا لَمْ يَسْأَلْ حَرَامًا وَفِيْهِ تَقُوْمُ السَّاعَةُ مَا مِنْ مَّلَكٍ مُّقَرَّبٍ وَّلَا سَمَاءٍ وَّلَا أَرْضٍ وَّلَا رِيَاحٍ وَّلَا جِبَالٍ وَّلَا بَحْرٍ إِلَّا هُوَ مُشْفِقٌ مِّنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ" . رَوَاهُ ابْنُ مَاجَهُ .

1363. (10) [1/430-ప్రామాణికం]

అబూ లుబాబహ్ బిన్ 'అబ్దుల్ మున్‌జి'ర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "దినాలన్నింటికీ జుమ'అహ్ రోజు నాయకుని వంటిది. ఇంకా అల్లాహ్ (త) వద్ద దినాలన్నిటి కంటే పెద్దది. ఇంకా'ఈదుల్ ఫి'త్ర్ మరియు 'ఈదుల్ అ'ద్హా కంటే పెద్ద దినం. ఈ రోజే 5 సంఘటనలు జరిగాయి: 1. ఈ రోజే అల్లాహ్(త) ఆదమ్ (అ)ను సృష్టించాడు, 2. ఈ రోజే భూమిపై దించాడు, 3. ఈ రోజే ఆదమ్ (అ) మరణించారు, 4. ఈరోజులో ఒక శుభఘుడియ ఉంది. దాసుడు అందులో ధర్మసమ్మత మైన విషయం అర్థిస్తే, అల్లాహ్ తప్పకుండా ప్రసా దిస్తాడు. 5. ఈ రోజే పునరుత్థానం సంభ విస్తుంది. జుమ'అహ్ రోజు, అల్లాహ్(త)కు సన్నిహితు లైన దైవ దూతలు, భూమ్యాకాశాలు, గాలి, పర్వతాలు, సము ద్రాలు, అన్నీ భయంతో వణుకుతూ ఉంటాయి, ఎక్కడ పునరుత్థానం సంభవిస్తుందోనని. (ఇబ్నె మాజహ్)

١٣٦٤ - [١١] (حسن) (٤٣١/١)

وَرَوَى أَحْمَدُ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ: أَنَّ رَجُلًا مِّنَ الْأَنْصَارِ أَتَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: أَخْبِرْنَا عَنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ مَاذَا فِيْهِ مِنَ الْخَيْرِ؟ قَالَ: " فِيْهِ خَمْسُ خِلَالٍ". وَسَاقَ الْحَدِيْثَ.

1364. (11) [1/431-ప్రామాణికం]

అ'హ్మద్ కూడా స'అద్ బిన్ ఉబాదహ్ ద్వారా ఈ విధంగా ఉల్లేఖించారు. అందులో ఇలా ఉంది, "ఒక అన్సారీ ప్రవక్త (స) వద్దకు వచ్చి, ఓప్రవక్తా! జుమ'అహ్ ప్రత్యేకతలను వివరించండి' అని విన్నవించుకున్నాడు. దానికి ప్రవక్త (స) ఇతర దినాల్లో జరగని ఐదు విషయాలు జుమ'అహ్ రోజు జరిగాయి, అని అన్నారు.

١٣٦٥ - [١٢] (ضعيف) (٤٣١/١)

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قِيْلَ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم: لِأَيِّ شَيْءٍ سُمِّيَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ؟ قَالَ: "لِأَنَّ فِيْهَا طُبِعَتْ طِيْنَةُ أَبِيْكَ آدَمَ. وَفِيْهَا الصَّعْقَةُ وَالْبَعْثَةُ. وَفِيْهَا الْبَطْشَةُ. وَفِيْ آخِرِ ثَلَاثِ سَاعَاتٍ مِّنْهَا سَاعَةٌ مَّنْ دَعَا اللهَ فِيْهَا اسْتُجِيْبَ لَهُ". رَوَاهُ أَحْمَدُ .

1365. (12) [1/431-బలహీనం]

అబూహురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స)ను జుమ'అహ్ రోజుకు జుమ'అహ్ అని ఎందుకు పేరు పెట్టబడిందని ప్రశ్నించడం జరిగింది. దానికి, 'జుమ

ప్రవక్త (స) పై దరూద్ పఠించాలి. ప్రవక్తలకు సమాధుల్లో బర్‌జఖ్ జీవితం ప్రసాదించబడింది.

364) వివరణ-1362: ఖుర్ఆన్‌లోని సూరహ్ బురూజ్ (85) లో ఉంది. ప్రవక్త (స) వల్ యౌమిల్ మౌ'ఊద్ అంటే తీర్పుదినమని, షాహిద్ అంటే జుమఅహ్ 'రోజని, మష్‌హూద్ అంటే 'అరఫహ్ రోజని వ్యాఖ్యానించారు.

'అహ్ రోజే మట్టి కలపడం జరిగింది. ఈ రోజే బాకా ఊదడం జరుగుతుంది. దానివల్ల సృష్టితాలన్నీ మరణిస్తాయి. ఈ రోజే అందరినీ సజీవ పరచటం జరుగుతుంది. ఈ రోజే పునరుత్థానం సంభ విస్తుంది. ఇంకా ఈ రోజు చివరి మూడు ఘడియల్లోని ఒక ఘడియలో అల్లాహ్‌ను ఏది కోరినా తప్పకుండా ఇవ్వటం జరుగుతుంది. (అ'హ్మద్)

١٣٦٦ - [١٣] (صحيح) (٤٣١/١)

وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "أَكْثِرُوْا الصَّلَاةَ عَلَيَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ. فَإِنَّهُ مَشْهُوْدٌ تَشْهَدُهُ الْمَلَائِكَةُ وَإِنَّ اَحَدًا لَنْ يُصَلِّيْ عَلَيَّ إِلَّا عُرِضَتْ عَلَيَّ صَلَاتُهُ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهَا". قَالَ: قُلْتُ: وَبَعْدَ الْمَوْتِ؟ قَالَ: "إِنَّ اللهَ حَرَمَ عَلَى الْأَرْضِ أَنْ تَأْكُلَ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ فَنَبِيُّ اللهِ حَيٌّ يُرْزَقُ". رَوَاهُ ابْنُ مَاجَهُ .

1366. (13) [1/431-దృఢం]

అబూ దర్దా' (ర) కథనం: ప్రవక్త (స), "మీరు జుమ'అహ్ రోజు నాపై అత్యధికంగా దరూద్ పంపుతూ ఉండండి. ఎందుకంటే ఇది హాజరయ్యే దినం, దైవదూతలు ఇందులో హాజరౌతారు. మీలో ఎవరు జుమ'అహ్ రోజు నాపై దరూద్ పంపినా నాకు అంద జేయడం జరుగుతుంది' అని అన్నారు. దానికి నేను తమరు మరణించిన తరువాత కూడా దరూద్ అంద జేయడం జరుగుతుందా' అని విన్నవించు కున్నాను. దానికి ప్రవక్త (స), అవును, అల్లాహ్(త) ప్రవక్తల శరీరాలను భూమిపై నిషేధించాడు. అయితే ప్రవక్త (స) సమాధిలో సజీవంగా ఉన్నారు. అతనికి ఆహారం లభిస్తుంది." (ఇబ్నె మాజహ్)

١٣٦٧ - [١٤] (حسن) (٤٣١/١)

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍوقَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَا مِنْ مُّسْلِمٍ يَمُوْتُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَوْ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ إِلَّا وَقَاهُ اللهُ فِتْنَةَ الْقَبْرِ". رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ. وَقَالَ: هَذَا حَدِيْثٌ غَرِيْبٌ وَلَيْسَ إِسْنَادُهُ بِمُتَّصِلٍ .

1367. (14) [1/431-ప్రామాణికం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "జుమ'అహ్ మరియు గురువారం (జుమేరాత్) రోజు చనిపోయిన వారిని అల్లాహ్ సమాధి పరీక్షల నుండి, శిక్షల నుండి రక్షిస్తాడు." (అ'హ్మద్, తిర్మిజి' / ఏకోల్లేఖనం దీని ఆధారాలు సరిగ్గా లేవు).

١٣٦٨ - [١٥] (صحيح) (٤٣٢/١)

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَرَأَ: (اَلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيْنَكُمْ-٥: ٣) الآية وَعِنْدَهُ يَهُوْدِيٌّ. فَقَالَ: لَوْ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ عَلَيْنَا لَاتَّخَذْنَاهَا عِيْدًا. فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَإِنَّهَا نَزَلَتْ فِيْ يَوْمِ عِيْدَيْنِ فِيْ وَيَوْمِ جُمُعَةٍ وَيَوْمِ عَرَفَةَ. رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ. وَقَالَ هَذَا حَدِيْثٌ حَسَنٌ غَرِيْبٌ .

1368. (15) [1/432-దృఢం]

ఇబ్నె'అబ్బాస్ (ర) "అల్ యౌమ అక్‌మల్‌తు లకుమ్ దీనకుమ్" (అల్ మాయిదహ్, 5:3) చివరి వరకు పఠించారు. అప్పుడు అతని వద్ద ఒక యూదుడు కూర్చొని ఉన్నాడు. అది విని, అతడు ఈ ఆయతు ఒకవేళ మా యూదులపై అవతరించ బడితే, అది అవతరించిన దినాన్ని పండుగ చేసుకుంటాం' అని అన్నాడు. దానికి ఇబ్నె'అబ్బాస్ (ర) ఈ ఆయతు రెండు పండుగలనాడు అవతరించబడింది. అంటే జుమ'అహ్ మరియు జు'ల్'హిజ్జహ్ 9వ తేదీనాడు అని అన్నారు. [365] (తిర్మిజి' / ప్రామాణికం, ఏకోల్లేఖనం)

١٣٦٩ - [١٦] (ضعيف) (٤٣٢/١)

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِذَا دَخَلَ رَجَبُ قَالَ: "اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيْ رَجَبَ وَشَعْبَانَ وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ" قَالَ: وَكَانَ يَقُوْلُ: "لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ لَيْلَةٌ أَغَرُّوَيَوْمُ الْجُمُعَةِ يَوْمٌ أَزْهَرُ". رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي الدَّعْوَاتِ الْكَبِيْرِ .

1369. (16) [1/432-బలహీనం]

అనస్ (ర) కథనం: రజబ్ నెల ప్రారంభం అయితే ప్రవక్త (స) ఈ దు'ఆ చదివేవారు. "అల్లాహుమ్మ బారిక్ లనా ఫీ రజబిన్ వ ష'అబాన్, వ బల్లి'గ్ లనా రమ'దాన్ - 'ఓ అల్లాహ్! రజబ్ మరియు ష'అబాన్‌లలో మాకు శుభం ప్రసాదించు మరియు మమ్మల్ని రమ'దాన్‌లోకి

---

365) వివరణ-1368: ఖుర్ఆన్‌లో: "....ఈ నాడు నేను మీ ధర్మాన్ని మీ కొరకు పరిపూర్ణం చేసి, మీపై నా అనుగ్రహాన్ని పూర్తిచేశాను మరియు మీ కొరకు అల్లాహ్ కు విధేయులుగా ఉండటాన్నే (ఇస్లాంనే) ధర్మంగా ఆమోదించాను"...(అల్ మాయిదహ్, **5:3**).

ఈ ఆయతును ఇబ్నె అబ్బాస్ (ర) ఒక యూదుని ముందు పఠించారు. దానికి ఆ యూదుడు ఈ ఆయత్ మా యూదులపై అవతరిస్తే, మేము ఈ దినాన్ని సంతోషకరమైన పండుగ దినంగా చేసుకుంటాము' అని అన్నాడు. అప్పుడు ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) ఈ శుభ ఆయతు రెండు పండుగ దినాల్లోనూ అవతరించింది, అంటే జుమ'అహ్ నాడు, జు'ల్ 'హిజ్జహ్ 9 వ తేదీనాడు అని అన్నారు.(తిర్మిజి')

చేర్చు." ఇంకా జుమ'అహ్ రాత్రి వెలుగు రాత్రి, జుమ'అహ్ దినం మెరిసే దినం' అని అనేవారు. (బైహఖీ -ద'అవాతుల్ కబీర్)

=====

٤٣ - بَابُ وُجُوْبِهَا

43. జుము'అహ్ విధింపు

జుము'అహ్ నమా'జు తప్పనిసరి విధి. దీన్ని విధించబడటం గురించి ఖుర్ఆన్, 'హదీసు'ల్లో ఆధారాలు ఉన్నాయి. జుమ 'అహ్ ను తిరస్కరించిన వారు అవిశ్వాసానికి గురవుతారు. అల్లాహ్ ఆదేశం: "ఓ విశ్వాసులారా! శుక్రవారం (జుము 'అహ్) రోజు నమా'జ్ కొరకు పిలుపు ఇవ్వబడినప్పుడు, మీరు మీ వ్యాపారాలను విడిచి అల్లాహ్ స్మరణ వైపునకు పరుగెత్తండి. మీరు తెలుసుకోగలిగితే, ఇది మీకు ఎంతో ఉత్తమమైనది!" (అల్ జుము'అహ్, **62:9**)

మొదటి విభాగం اَلْفَصْلُ الْأَوَّلُ

١٣٧٠ - [١] (صحيح) (٤٣٣/١)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ وَأَبِيْ هُرَيْرَةَ أَنَّهُمَا قَالَا: سَمِعْنَا رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُوْلُ عَلَى أَعْوَادِ مِنْبَرِهِ: "لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وَّدْعِهِمُ الْجُمُعَاتِ أَوْ لَيَخْتِمَنَّ اللهُ عَلَى قُلُوْبِهِمْ ثُمَّ لَيَكُوْنَنَّ مِنَ الْغَافِلِيْنَ". رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1370. (1) [1/433-దృఢం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ మరియు అబూ హురైరహ్ (ర)ల కథనం: ప్రవక్త (స) కట్టె మెంబరుపై ఇలా ప్రవచిస్తూ ఉండగా నేను విన్నాను, "ప్రజలు జుమ 'అహ్ చదవకుండా ఉండరాదు. లేకపోతే అల్లాహ్ వారి హృదయాలపై సీలువేస్తాడు. మరియు వారు ఏమరు పాటుకు గురైన వారిలో చేరిపోతారు." [366] (ముస్లిమ్)

రెండవ విభాగం اَلْفَصْلُ الثَّانِيْ

١٣٧١ - [٢] (صحيح) (٤٣٣/١)

عَنْ أَبِيْ الْجَعْدِ الضُّمَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَنْ تَرَكَ ثَلَاثَ جُمَعٍ تَهَاوُنًا بِهَا طَبَعَ اللهُ عَلَى قَلْبِهِ". رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ وَابْنُ مَاجَهُ وَالدَّارِمِيُّ.

1371. (2) [1/433-దృఢం]

అబీ జ'అద్ 'దమరీ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "సోమరితనం వల్ల వరుసగా మూడు జుమ'అలు వదలి వేసిన వాడిహృదయంపై అల్లాహ్ సీలువేస్తాడు."(అబూ దావూద్, తిర్మిజి', నసాయి', ఇబ్నె మాజహ్, దార్మీ)

١٣٧٢ - [٣] (صحيح) (٤٣٣/١)

وَرَوَاهُ مَالِكٌ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ .

1372. (3) [1/433-దృఢం]

సఫ్వాన్ బిన్ సులైమ్ (ర) కథనం (మాలిక్)

١٣٧٣ - [٤] (صحيح) (٤٣٤/١)

وَرَوَاهُ أَحْمَدُ عَنْ أَبِيْ قَتَادَةَ .

1373. (4) [1/434-దృఢం]

అబూ ఖతాదహ్ (ర) కథనం. (అ'హ్మద్)

١٣٧٤ - [٥] (ضعيف) (٤٣٤/١)

وَعَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةِ مِنْ غَيْرِ عُذْرٍ فَلْيَتَصَدَّقْ بِدِيْنَارٍ. فَإِنْ لَّمْ يَجِدْ فَبِنِصْفِ دِيْنَارٍ". رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُوْ دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَهُ .

1374. (5) [1/434-బలహీనం]

సమురహ్ బిన్ జున్దుబ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "అకారణంగా జుమ'అహ్ వదలిన వ్యక్తి పరి హారంగా ఒక దీనార్ దానం చేయాలి. ఒకవేళ ఒక దీనార్ లేకపోతే సగం దీనార్ దానం చేయాలి." (అ'హ్మద్, అబూ దావూద్, ఇబ్నె మాజహ్)

١٣٧٥ - [٦] (ضعيف) (٤٣٤/١)

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم: "اَلْجُمُعَةُ عَلَى مَنْ سَمِعَ النِّدَاءَ". رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ.

1375. (6) [1/434- బలహీనం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "జుమ'అహ్ అజా'న్ విన్న ప్రతి వ్యక్తిపై జుమ'అహ్ నమా'జ్ తప్పనిసరివిధి."(అబూ దావూ'ద్)

١٣٧٦ - [٧] (ضعيف جدا) (٤٣٤/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: "اَلْجُمُعَةُ عَلَى مَنْ آوَاهُ اللَّيْلُ إِلَى أَهْلِهِ". رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: هَذَا حَدِيْثٌ إِسْنَادُهُ ضَعِيْفٌ.

---

366) వివరణ-1370: జుమ'అహ్ నమా'జు తప్పనిసరి విధి. అకారణంగా వదలకూడదు. అందువల్ల ప్రవక్త (స) జుమ'అహ్ జమా'అత్ను వదలకూడదని అన్నారు. అకారణంగా వదలివేస్తే అల్లాహ్ వారి హృదయాలపై కాపట్య సీలువేస్తాడు. వారు ఏమరుపాటుకు గురైన వారిలో చేరిపోతారు.